

## ANTOON VAN OYENBRUGGE, PRELAAT DER ABDIJ VAN GRIMBERGEN 1577/1585-1594.

### *Summarium.*

*Ex illustri Brabantina stirpe oriundus, Antonius van Oyenbrugge a Statibus Generalibus contra regem Hispaniae rebellibus anno 1577 Abbas Grimbergensis nominatus est.*

*Rebellium factioni et ipse primo favens, postea, exusto Grimbergensi monasterio, ad regis catholici partes se recepit. Et, regiam nominationem Ordinisque approbationem assecutus, tandem anno 1585 abbas rite constitutus est.*

*Abbatiam per mala tempora depaupertatem et variis oneribus gravatam ad meliorem sortem deducere conatus est pro virili. At, ante perfectam operam anno 1594 obiit.*

Gedurende haar gansche zestiendeeuwsche geschiedenis had de abdij van Grimbergen zeer goed figuur geslagen in de rij der premonstratenzer abdijen in de Nederlanden.

Met het opkomen van den "quaden tyt", had ze vanzelfsprekend ook op haar religieus leven den onvermijdelijken weerslag gevoeld der gebeurtenissen. Doch, met een vertrouwen dat niet eens vermoedde hoe een serie uiterst zware jaren voor de deur stond, had ze zich aangesloten bij de vernieuwingspoging in het baanbrekend Nationaal Kapittel van 1572 <sup>1)</sup>. En, door het handteeken van haar prelaat had ze zich voorgenomen de vrijwel zware punten van de reformatie na te leven. Ze telde toen zoowat 'n dertigtal religieuzen, van wie circa een twaalfstal in de geïncorporeerde parochies arbeidde. En, kon ze niet vergeleken worden bij de abdij van

---

Sigles.

AAG : Archief der abdij van Grimbergen.

AAP : Archief der abdij van Park.

ARB : Algemeen Rijksarchief, Brussel.

RHB : Rijksarchief, 's Hertogenbosch.

1) Zie E. Valvekens, *De Sint-Michielsabdij te Antwerpen vanaf 1564 tot 1596. Analecta Praem.*, bd. I [1925], bl. 252 vlg.

Park, die in de gansche vernieuwingsperiode vooraan heeft gestaan, toch streefde ze verschillende andere abdijen voorbij. De gewijde studiën — en dit is in de zestiende eeuw steeds een eerste-rangsch goed teeken — werden te Grimbergen ernstig beoefend. En, wat als een groote uitzondering mag worden geroemd, een eigen religieus der abdij gaf les aan zijn confraters <sup>2)</sup>. In de abdij werd de kloosterregel onderhouden, althans naar de zestiende-eeuwsche opvatting over deze zaken. En uit de akten der prelaatsverkiezingen blijkt in de abdij te heerschen een geest van alstoen vrijwel zeldzame verstandhouding.

Prelaat der abdij was sinds 1569 Geeraard van Campenhout, medestichter van het premonstratenzer college te Leuven. Naar de gewoonte van den tijd verdeelde de abt zijn arbeid tusschen kloosterlijke en politieke werkzaamheden; en, als lid der Staten van Brabant, schaarde hij zich beslist aan de zijde van zijn confraters in den vooralsnog pacifiekten tegenstand tegenover de aktie van Philips II. Vooraanstaand in de partij was hij niet. Doch, evenals de meeste zijner confraters, haalde hij zich den haat op den hals, die in de naaste omgeving van Granvelle tegen de abten der antispaansche partij werd gekoesterd <sup>3)</sup>.

De abdij had het in die tijden niet te overschatten geluk een prior te bezitten, die levensernst aan liefde voor de wetenschap paarde. Cornelis Outers, sinds 1559 lid der abdij en oud-student aan de universiteit te Leuven <sup>4)</sup>, was niet alleen om de ambtsplichten van het prioraat bezorgd, maar gaf bovendien aan de religieuzen, drie of vier maal in de week, les in de godgeleerdheid <sup>5)</sup>. Naast hem bezat de abdij voor hun vak meestal bekwame officiales, o. w. meest voraanstaand bleken de proost Paul Quesnel <sup>6)</sup> en de provisor Antoon van Oyenbrugge.

2) We bedoelen Cornelis Outers, die ruim drie jaar te Leuven studeerde "inde groete collegie vander godtheyt" en daarna drie jaar les gaf in de abdij. We komen hierop in dit artikel verder terug.

3) Zie de smadelijke spotnamen, die Morillon aan Van Campenhout geeft, en nog wel na zijn overlijden. Brief van Morillon aan Granvelle, dd. 22 April 1577. *Correspondance du Cardinal de Granvelle (1565-1586)*, uitg. door E. Pouillet en Ch. Piot (Commission Royale d'Histoire), bd. VI, bl. 209. Brussel, 1878-96.

4) Aldus Outers zelf in de informatie voor de prelaatsverkiezing van 1577. ARB, *Papiers d'Etat et de l'Audience*, reg. 907, fol. 289 r°.

5) *Ibid.* Getuigenissen der religieuzen W. van Migrode, fol. 290 r°; K. Reant, fol. 290 v°; A. Vinck, fol. 294 v°; L. Coppiaert, fol. 295 r°.

6) Geboren te Béthune. Was in de abdij novitiemeester, supprior, proost ge-

Behoorend tot een "ancienne et illustre maison des Pays-Bas 7), de familie van Oyenbrugge, was deze als vanzelf voorbestemd om in de abdij van Grimbergen vroeg of laat een vooraanstaande rol te spelen. Want met de familie van Oyenbrugge had de abdij sindslang nauwe betrekkingen; en ze had ervan ook wel menige gift ontvangen 8).

Geboren te Brussel als zoon van Engelbrecht, heer van Oyenbrugge, drossaert van Grimbergen, en van Catharina t'Seraerts 9) behoorde hij tot een huis, waar het een traditie was een paar kinderen tot den geestelijken staat te bestemmen. Naast hemzelf werd zijn broer Koenraad voor een geestelijke loopbaan bestemd: hij werd later kanunnik en cantor in de kathedraal te Doornik. Onder de dochters werd Anna religieuze in het klooster Onze-Lieve-Vrouw "Roos van Jericho" te Brussel; Margareta werd religieuze in de abdij van Groot-Bijgaarden; en Barbara religieuze, later abdis, in de abdij van Rhynsburg. Philips, de oudste zoon, huwde met een freule van der Noot, en volgde zijn vader op als drossaert van Grimbergen 10). In de abdij van Grimbergen was Antoon in 1551 geprofest geworden, Nadien was hij supprior geweest, acht jaar prior, en tenslotte provisor 11). Kalm en plichtbewust, vriendelijk tegenover zijn confraters: aldus zien we hem herhaald afgeschilderd in de akten der toenmalige prelaatsverkiezingen.

Nu was echter de "quade tyt" begonnen.

In de met elke maand aangroeiende onlusten in den lande had de abdij, buiten verlies aan tijdelijk goed, niet erg veel ondergaan. Doch aan tijdelijk goed had ze heelwat verlies geleden. In 1572

---

urende 10 jaar, pastoor te Ruysbroeck, dan vanaf 1569 opnieuw proost en rentmeester der abdij. Aldus C. Outers, *ibid.*, fol. 289 v°.

7) de Herckenrode, *Nobiliaire des Pays-Bas et du comté de Bourgogne*, bd. II, bl. 1495. Gent, 1865. Zie aldaar, bl. 1495 en volgg. de genealogie der familie van Oyenbrugge met haar verschillende vertakkingen.

8) De abdij was verplicht tot verschillende jaarlijksche ziele diensten voor de familie van Oyenbrugge. Zie o.m. AAG, II, fasc. 28, fol. I volgg.

9) Vader overleed op 25 Maart 1576 en werd in de abdij van Grimbergen begraven. Moeder overleed op 28 Oogst 1583, en werd naast haar man begraven. Deze en alle volgende bijzonderheden over de familie van Oyenbrugge ontleenen we aan de Herckenrode, o.c., II, bl. 1505-1506.

10) Frans, de vierde zoon, huwde eveneens met een freule van der Noot. Hij sneuvelde in 1576 als kapitein in den dienst van de rebelsche Staten-Generaal.

11) Aldus hijzelf in de informatie voor de prelaatsverkiezing van 1577. ARB, I. c., fol. 291 v°; en W. van Migrode, *ibid.*, fol. 290 v°.

waren haar kostbaarste mobilia — naar verluidt vertegenwoordigden ze een waarde van 10.000 gulden — afgenomen geworden precies toen men ze wilde in veiligheid brengen te Dendermonde <sup>12)</sup>. En van een steeds lastige en dure inkwartiering van veeleischende spaansche soldaten had ze herhaald den last te dragen <sup>13)</sup>.

Sinds den dood van Requesens (5 Maart 1576) vooral was in den lande een steeds groeiende verwarring ontstaan. De Raad van State zocht vergeefs de landszaken in orde te brengen. Eenerzijds, de "oproerige" daad der Staten van Brabant: op eigen autoriteit de Staten-Generaal bijeen te roepen; anderzijds de grimmige verbittering der vogelvrijverklaarde spaansche troepen, welke in November 76, onder de luide verontwaardiging van het land, Antwerpen de spaansche furie deden ondergaan; anderzijds nog het voortdurend talmen van koning Philips om een door ieder verlangd gouverneur te benoemen voor de Nederlanden, hadden een erg verwarden toestand geschapen. De Pacificatie van Gent had de katholieken en de gereformeerden aan elkaar gesloten tot een gemeenschappelijke aktie voor het behoud der aloude landsvrijheden. Oranje, van wie de invloed weer sterk aangroeide, hield dra van Middelburg alle draden der nederlandsche politiek in handen. En, in de "rebelsche" Staten-Generaal, waar de abten met besliste eensgezindheid gingen zetelen, — zeer tot ergernis van ettelijke aanhangers van Granvelle — werd naar best vermogen het bestuur der nederlandsche provinciën behartigd.

Tot gouverneur-generaal der Nederlanden werd dan eindelijk Don Juan van Oostenrijk benoemd. Oranje's pogingen ten spijt werd — echter niet zonder oneenigheid in de Staten en zonder lange onderhandelingen — tusschen de Staten en den nieuwen landvoogd een overeenkomst bereikt. En, onder krachtige medewerking van Engeland, maar ook onder invloed der katholieke geestelijkheid, kwam het Eeuwig Edikt van Marche (17 Februari 1577) tot stand <sup>14)</sup>.

12) Morillon aan Granvelle, 18 Sept. 1572. *L. c.*, bd. IV, bl. 432. Verder A. Sanderus, *Chrorographia sacra Brabantiae*, Grimb., bl. 13-14. Brussel, 1639; P. Lenaerts, O. Praem., *L'abbaye de Grimberghen*, bl. 47. Leuven, 1907.

13) In November 1574 logeerden spaansche *chevaux-légers* in de abdij. Morillon aan Granvelle, 30 Nov. 74. *L. c.* bd. V, bl. 275-276. En in een vertoog aan den koning, Augustus 1576, klagen de Staten van Brabant over de handelwijze der spaansche soldaten, die *ont miz au monastère de Grimberge six cents soldatz et les chevaux de cinquante chariotz de leurs bagaiges*. *Ibid.*, bd. VI, bl. 427.

14) P. J. Blok, *Willem de Eerste, Prins van Oranje*, bd. II, bl. 74. Amsterdam, 1920.

Don Juan werd dan op 3 Maart ingehuldigd te Leuven. Zijn inhuldiging te Brussel zou echter niet voor 12 Mei plaats vinden.

Alle deze weken waren een periode van verwachting.

Met de gewone hevigheid van politieke discussies werden de eventualiteiten der toekomst onder oogenschouw genomen. Nu stond te zien of de Nederlanden van den koning konden verwachten wat hij sinds lang had beloofd... De koningsgezinden voorspelden de beste uitkomst; de koningsvijandigen smaalden dat compromis sluiten met den vorst evenveel beteekende als zich gebonden te geven in de handen van een vijand; de twijfelaars besloten nog ééns te beproeven of de Nederlanden onder de spaansche kroon konden vrede en voorspoed vinden. Maar, mocht die allerlaatste verwachting beschaamd worden, dan zou voorgoed de radikale lijn der rebelsche politiek worden gevolgd.

Precies nu in deze weken van gespannen verwachting overleed prelaat van Campenhout (20 April 1577).

Volgens de gewoonte van den tijd, moesten vanwege het staatsbestuur commissarissen worden aangeduid om de informatie te nemen betreffend een te benoemen nieuwen prelaat. Tot commissarissen werden aldus, door den raad van State, d. d. 23 April, benoemd prelaat Willem Greve der Sint-Michielsabdij van Antwerpen en Niklaas Damant, raadsheer van Brabant <sup>15)</sup>.

De informatie <sup>16)</sup> werd gehouden in de abdij te Grimbergen, van 4 tot 7 Mei 1577. 27 religieuzen, onder wie 16 conventuales en 11 forenses, kwamen hun stem uitbrengen.

De informatie gebeurde in kalme stemming, zooals te verwachten is in een ordelijk-levende abdij. Prelaat Greve was trouwens als commissaris bij een informatie niet meer aan zijn proefstuk, en wist, zooals steeds, een informatie vol interesse te bekomen.

Een alleszins vooraanstaand kandidaat werd door de informatie niet naar voren gebracht. Al dadelijk kon blijken dat de stemmen over een viertal kandidaten zouden verdeeld worden, e. w. prior Cornelis Outers, proost Paul Quesnel, provisor Antoon van Oyenbrugge, en een vrijwel jong religieus, p. t. pastoor te Wemmel, de latere prelaat Philips van Raubergen.

<sup>15)</sup> ARB, *Papiers d'Etat et de l'Audience*, reg. 907, fol. 289 r°. Over den persoon van Greve verwijzen we naar ons artikel *De Sint-Michielsabdij te Antwerpen van 1564 tot 1596* verschenen in *A Praem.*, bd. I [1925] — bd. III [1927].

<sup>16)</sup> De akten der verkiezing staan in ARB, *l. c.*, reg. 907, fol. 289-300.  
*Anal. Praem.*

Over den prior werd door talrijke religieuzen met den meesten lof gesproken. Niet alleen wegens zijn broederlijken omgang, zijn ernst, zijn kalme vaardigheid werd hij bekwaam geoordeeld tot de abtelijke waardigheid. Doch vooral zijn geleerdheid, en het feit dat hij jarenlang met bekwamen bijval les in de godgeleerdheid had gegeven, werd druk gewaardeerd. En, evenals bij jongere als bij oudere medebroeders, haalde hij talrijke stemmen : e. w. 15 eerste, 5 tweede, en 1 derde.

Voor van Oyenbrugge en Quesnel werd voor alles gewaardeerd hun jarenlang trouw bezorgen van verschillende verantwoordelijke posten in de abdij ; en voor beiden werd met genoegen aangemerkt dat ze vlot fransch spreken <sup>17)</sup>. Een speciaal gunstige, of ook ongunstige omstandigheid voor van Oyenbrugge was, dat hij behoorde tot een adellijke brabantse familie <sup>18)</sup>. Quesnel behaalde 4 eerste, 9 tweede en 4 derde stemmen ; van Oyenbrugge 3 eerste, 7 tweede en 3 derde. Van Raubergen, die 4 eerste, 4 tweede en 8 derde stemmen behaalde, werd alom met de meeste sympathie beoordeeld. Maar zijn niet-gevorderde ouderdom (34 jaar) weerhield méér dan een confrater hem als vooraanstaand kandidaat te noemen.

Het verslag der commissarissen, gedateerd 9 Mei, toont klaar dat Greve en Damant verlegen stonden om een definitieve voorkeur te bepalen. Voortgaand alleen op het aantal stemmen, moesten ze vanzelfsprekend Outers als gansch vooraanstaand kandidaat voorstellen. Maar, Outers was door tal van confraters om zijn geleerdheid vooropgezet. En, om geleerdheid liet Greve zich niet erg gelegen. Bovendien, Outers had nooit eenige tijdelijke administratie gevoerd ; en voor een zestiendeewsch prelaat was tijdelijke administratie een hoogstbelangrijk element. Dan, om zich een opinie te vormen beschikten de commissarissen niet alleen over de stemmen van de — meestal toch partijdige — religieuzen : zijzelf hadden de verschillende kandidaten met eigen oogen gezien, hadden met hen

---

17) Quesnel, geboren te Béthune, kende de *francoise tale ende de nederlandsche*. Aldus Outers, ARB, I. c., fol. 289 v°. Over van Oyenbrugge wordt hetzelfde medegedeeld door W. van Migrode, *ibid.*, fol. 290 r°, en door J. Dux, *ibid.*, fol. 293 v° ; en deze laatste voegt er bij : *dwelck nu ter tyt wel is gerequireert*.

18) Een religieus, Angelus Petri, stelde van Oyenbrugge als eerste kandidaat, om zijn familie. *L. c.*, fol. 296 v°. Door twee andere, Jaspar van der Schueren en Adriaan Moeyensoen werd integendeel een zekere vrees uitgedrukt dat de abdij zou moeten te talrijke recepties bekostigen ingeval van Oyenbrugge prelaat werd. *Ibid.*, fol. 299 v° en 300 r°.

gesproken ; en moesten aldus een persoonlijk-gemotiveerde opinie winnen.

Welke consideratie ook hen hebbe beïnvloed, Greve en Damant meenden de uitgebrachte stemmen niet als uitsluitenden maatstaf te moeten gebruiken. En in hun verslag <sup>19)</sup> bepaalden ze er zich toe de vier verschillende kandidaten met hun pro et contra op te sommen ; terwijl ze even lieten opmerken dat tenslotte Outers toch de meest bijzondere kandidaat bleek te zijn.

De zaak had hiermede voorloopig haar beslag gekregen.

En nu kon de verdere ontwikkeling ervan worden afgewacht, met de bij die zaken alstoen gewone procédés van voorspraak, reklame en desnoods intrigue.

Het verslag alsmede de akten der informatie waren aan den nieuwgehuilgiden gouverneur-generaal Don Juan geadresseerd geworden <sup>20)</sup>. De uiteindelijke beslissing kon nu worden afgewacht met de noodige patiëntie. Want koning Philips moest benoemen.

Maar, de zaken zouden een onverwachte wending nemen...

Ondanks zijn schitterende receptie te Brussel, voelde Don Juan dra dat de zaken niet naar verlangen wilden vlotten. En op 11 Juni vertrok hij uit Brussel en stelde zich in veiligheid in de citadel te Namen.

Deze onverwachte daad maakte diepen indruk in het land. Te Brussel namen de radikalen in de antspaansche partij de leiding in handen. Dra beheerschten ze de Staten-Generaal ; en deden Oranje naar Brussel uitnoodigen. Wat door den Prins dadelijk werd aanvaard.

Met het scherper doorvoeren der antspaansche politieke aktie begonnen de Staten meer om meer zich alle rechten van den gouverneur-generaal aan te matigen. Op eigen gezag zouden ze doorwerken en de provisie der kerkelijke aangelegenheden zelf waarnemen. En, na te hebben gezorgd voor de provisie der drie bij de brabantse bisdommen geïncorporeerde abdijen, Affligem, Sint-Bernaarts en Tongerlo, namen ze de dossiers der vaceerende ab-

---

19) *Ibid.*, fol. 302. Dit verslag wordt bij dit artikel als Bijlage I gepubliceerd.

20) Interessant is te noteeren dat het verslag werd geadresseerd aan *Son Alteze*, dus Don Juan, op 9 Mei, zoodus voor zijn plechtige inhuldiging te Brussel.

dijen in handen <sup>21)</sup>. En, na behandeling van het dossier der abdij van Averbode, kwam dat van Grimbergen aan de beurt.

Meer nog dan bij het geval van een regelmatige benoeming door den koning, moest de kans tot benoeming voor van Oyenbrugge, alleen omdat hij edelman was, als zeer groot worden aanzien. Het was immers grootendeels de nederlandsche adel, die de rebellie tegen Spanje leidde en die meester was in de Staten.

Bovendien, de familie van Oyenbrugge was, méér dan vele anderen, bijderhand in de benoeming der rebelsche prelaten. Reeds bij de benoeming van den rebel van der Noot in de abdij van Sint-Bernaarts had ze haar invloed doen gelden <sup>22)</sup>. En niet zoodra zag ze eenige gelegenheid om Koenraad van Oyenbrugge, cantor der kathedraal van Doornik, voor het bisdom aldaar aan te bevelen, of alle zeilen werden gespannen <sup>23)</sup>. Het zal dan geenszins verwonderen dat, ook voor de benoeming van Antoon tot prelaat van Grimbergen, alle invloeden mogelijk werden gebruikt. De bij deze gelegenheid gebruikelijke rekwesten en aanbevelingen zullen ditmaal aan aandrang en getal niets hebben te wenschen overgelaten; en met te meer nadruk zal de benoeming zijn gevorderd geworden naarmate men wist dat de beslissing afhing van tenslotte bevriende of bekende autoriteiten.

Op het gepaste oogenblik werd, tot bekroning der verscheiden aanvragen ten voordeele van van Oyenbrugge, aan de Staten een uitgebreid vertoogsschrift aangeboden <sup>24)</sup>. Met nadruk werden erin opgesomd de verschillende redenen voor Oyenbrugge's benoeming

21) Vgl. wat we schreven in ons hooger geciteerd artikel: *A Praem.* bd. II ;[1926], bl. 343 vlgg.

22) We zegden hooger dat twee broers van Antoon van Oyenbrugge met een freule van der Noot waren gehuwd. Dat de van Oyenbrugge's hebben aangedrongen op de benoeming van van der Noot in Sint-Bernaarts, wordt verzekerd door Morillon in een brief aan Granvelle, 27 Febr. 1579. *L. c.*, bd. VII, bl. 323. De prelaat-rebel van der Noot werd als abt geïntroduceerd op 28 Januari 1578. In 1585, na de overwinning van Parma, werd hij afgezet. [Foppens], *Historia Episcopatus Antverpiensis*, bl. 46. Brussel, 1717.

23) Koenraad van Oyenbrugge, een broer van Antoon, werd door de Staten-Generaal tot bisschop van Doornik benoemd; werd echter door den Paus niet aanvaard. Morillon klaagt over hem in een brief aan Granvelle, 30 Aug. 1584. *L. c.*, bd. XI, bl. 158. Koenraad van Oyenbrugge overleed te 's Gravenhage in 1612.

24) *Raisons qui pourront et devront mouvoir nos Seigneurs les Estatz de pourveoir Sire Anthoine d'Oyenbrugghe, pour le présent proviseur de l'abbaye de Grimberghes, a la prélatiure de ladicte abbaye.* RHB, *Register IV der Doleantiën*, fol. 57-60. Gepubliceerd bij dit artikel als Bijlage II.

pleitend : hoe hij steeds een vaardig religieus was geweest ; hoe hij alle zijn functies met bekwame zorg had waargenomen ; hoe hij bij de vorige prelaatsverkiezing een niet te versmaden aantal stemmen had gehaald, enz. Met nadruk werd er bovendien op gewezen dat hij tot een hoogadellijke familie behoorde, en dat de abdij van Grimbergen aan zijn familie heelwat had te danken. Ook werd even herinnerd aan het feit dat een broer van den kandidaat in den " dienst van het vaderland " was gesneuveld. En zeer behendig werd te verstaan gegeven dat de Prins van Oranje door Oyenbrugge's benoeming zou gevleid worden.

Het is begrijpelijk dat de Staten aan dergelijk vertoog niet konden weerstaan. En op 14 December 1577 werd de provisie der abdij van Grimbergen geregeld. Bij resolutie van dien datum werd van Oyenbrugge tot prelaat benoemd. En, om uit naam der Staten aanwezig te zijn bij zijn installatie, werden de vroegere commissarissen Greve en Damant afgevaardigd <sup>25)</sup>.

De introductie gebeurde even later.

Het abtelijk bestuur van van Oyenbrugge was niet verschillend van dat der andere " rebelsche " prelaten : vol miserie in een godsdienstig, politiek en economisch ontredde tijd.

Met een oprecht kerkelijken geest, die alle hulde verdient, wilde de nieuwbenoemde abt vooraf zich in orde stellen met een voorschrift van het Concilie van Trente, en de door Paus Paulus IV voorgeschreven geloofsbelijdenis afleggen. Dit gebeurde te Brussel,

25) N. Japikse, *Resolutiën der Staten-Generaal van 1575 tot 1609*, bd. I, bl. 584. Den Haag, 1915. De oorspronkelijke benoemingsakt wordt bewaard in AAG, IV, fasc. 19. Akt op perkament, met (grootendeels verloren) zegel der Staten in rood was. — *Prelaten, Edelen ende Steden representerende de Staten generael vanden Nederlanden ons heeren des Coninx binnen deser stadt van Bruessele vergadert synde hebben vernomen dat de prelature in de abdij van Grimbergen vacceert ; dat de informatie etc. is gedaan, waardoor is gebleken dat Antoon van Oyenbrugge is bequaem totter Prelature*. Wetend bovendien dat hij bij de verkiezing van Van Campenhout was bij de *drye vande bequaemste* ; en begeerend te verhinderen dat Grimbergen door te lange vacatie schade lijde : committeeren van Oyenbrugge *onder tgoet behaghen van onsen Heylighen Vader den Paus ende van Zyne Maesteyt totter Prelature* met dezelfde voorrechten als Van Campenhout bezat ; en verzoeken prior en convent van Oyenbrugge als prelaat te aanvaarden en te helpen. Gedateerd : *Aldus ghedaen tot Bruessele onder de signature van onsen Greffier Meester Cornelisen Weellemans ende onder den zeghel van ons Staten van Brabant die wy gebruyckt hebben ende alnoch ghebruycken opten veerthiensten dach der maendt van Decembri int jaer XV<sup>e</sup> ende zevenentzeventich*.

op 31 Januari 1678, in de handen van den lateren aartsbisschop van Mechelen, Hauchin, p. t. deken van S. Goedele te Brussel <sup>26)</sup>.

Alom als kalm en bezadigd mensch in de informatie geprezen, nam prelaat van Oyenbrugge in de partij der rebellen positie met een voortvarendheid die eenigszins verwondert.

Zoopas tot prelaat benoemd, was hij reeds op 20 Januari 1578 te Brussel onder de prelaten aanwezig bij de eedaflegging van aartshertog Mathias en van Oranje <sup>27)</sup>. En gedurende alle de volgende maanden ziet men hem druk in de weer bij de rebelsche Staten-Generaal te Antwerpen <sup>28)</sup>. Het volgende jaar, 1579, staat zijn naam weer in de lijst der gedeputeerden van Brabant bij de meer om meer rebelsche Staten-Generaal <sup>29)</sup>.

Doch, niet lang zou het uur achterwege blijven waarop, evenals elk ander prelaat-rebel, van Oyenbrugge moest ondervinden hoe zijn positie weinig stevig was. Zoowel Paus Gregorius XIII <sup>30)</sup> als het Generaal Kapittel van Prémontré <sup>31)</sup> en de abt-generaal Despruets <sup>32)</sup> namen radikaal stelling tegen de door de Staten be-

26) Oorspronkelijk stuk op perkament, met papieren zegel van Granvelle, *quo de consensu in simili utimur* zegt Hauchin. Onderteeikend eigenhandig: *Joh. Hauchinus*. — Jan Hauchin, deken van S. Goedele, locumtenens van Morillon, vikaris van Granvelle, getuigt dat van Oyenbrugge, *nuperrime in abbatem monasterii Grimbergensis... per conventum... canonice electus* gekomen is om de professio fidei ad mentem Conc. Trid. af te leggen; als volgt: *Ego, frater Anthonius ab Oyenbrugghen, electus in abbatem monasterii Grimbergensis...* enz. In het gansche stuk wordt Oyenbrugge "electus" genoemd. Gedateerd: *Actum Bruxelle in edibus abbatialibus dicti [Grimb.] monasterii anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo septuagesimo octavo indictione sexta, mensis Januarii die ultima*. — Het stuk wordt bewaard AAG, IV, fasc. 19.

27) RHB, Reg. V der Doleantiën, bl. 25.

28) *Ibid.*, bl. 1052-53. Zie verder N. Japikse, o.c., bd. II, bl. 153, 438 en 463.

29) N. Japikse, o.c., bd. II, bl. 513.

30) Breve van 3 April 1579. Vgl. G. Brom en A. Hensen, *Romeinsche Bronnen voor den kerkelijk-staatkundigen Toestand der Nederlanden in de 16<sup>e</sup> eeuw*, bl. 260. 's Gravenhage, 1922. En vooral de breve van 16 Juli 1578 waarin wordt toegepast een excommunicatio latae sententiae mét afzetting op elk geestelijke die nog verder aan de Staten-Generaal zou deelnemen. G. Brom, *Archivalia in Italië*, bd. I, bl. 222. 's Gravenhage, 1908.

31) We bedoelen hier een dekreet van het Alg. Kap. van 1579. Vgl. *Acta Cap. Gen.*, hs. nr. 531 van de Archives départementales te Laon, bl. 522. Op dit dekreet hopen we terug te komen in een algemeene studie over de rebelsche abten.

32) We bedoelen een brief van Despruets aan Morillon, 8 Okt. 1579. Een

noemde abten. En, over de opinie van den koning zal zich niet één abt-rebel illusies hebben gemaakt.

Maar ook in de eigen, met elken dag meer onder kalvinistischen invloed komende partij werd de toestand voortdurend onprettiger. Vooral nadat de leiders der abten-rebellen, de prelaten van Maroille en van Sint-Geertrui te Leuven, in 1579 hun onderwerping aan den koning hadden gedaan, gingen de zaken voor de anderen maar voortdurend slechter en slechter. Steeds maar door hun kalvinistische partijgenooten voor verkapte aanhangers van Spanje gehouden, werden ze verdacht van ontrouw. En, de een vroeger, de andere later: alle kwamen ze voor de keuze te staan, óf den knieval te doen voor den koning op goede genade, óf den ondergang te beleven van hun huis.

Oyenbrugge voelde zeer zwaar den druk van den tegenslag.

Zijn abdij werd door de niets-ontziende rebellen verwoest <sup>33)</sup>. Hijzelf, zich te Brussel in de nabijheid der voortvarende Staten ongemakkelijk voelend, nam de wijk naar Aalst (Juli 1579) en vandaar naar Edingen, waar hij circa acht maand verbleef, terwijl te Brussel Prior Outers met een aantal religieuzen in het grimbergsch refugiehuis bleef wonen. Toen echter dadelijk daarna de magistraat der stad begon goederen der abdij te verkoopen onder voorwendsel dat de abt afwezig was, en zelfs sprak de administratie der abdij op een ander over te dragen, kon de prelaat niet anders dan aan de dringende sommaties van zijn religieuzen gehoor geven en naar Brussel terugkeeren (Juni 1580) <sup>34)</sup>. Daar bleef hij dan voortaan, zich wel onthoudend van het bijwonen der Staten, en deelde gelaten het harde leven van zijn zeer verarmde religieuzen.

Want dra was, evenals de overige abdijen, de abdij van Grimbergen tot drukkende armoede vervallen.

De abdijsgoederen bleven, wegens den steeds bitter voortwoedenden oorlog tusschen de rebelsche en de koninklijke troepen,

---

kopij ervan berust in ARB, *Pap. d'Etat et de l'Audience*, reg. 937, nr. 30. Ook op dit interessant schrijven hopen we te gepaste tijde terug te komen.

33) Morillon aan Granvelle, 30 Aug. 1584. *L. c.*, bd. XI, bl. 160.

34) Deze is de inhoud van een verklaring van Prior Outers en het konvent van Grimbergen betreffend de gedragingen van van Oyenbrugge. Uit naam van allen onderteekend eigenhandig door Prior Outers. Gedateerd: *Datum Bruxelle in edibus nostris anno millesimo quingentesimo octogesimo secundo die prima mensis Januarij*. Het oorspronkelijk stuk, op perkament, wordt bewaard AAG, IV, fasc. 20.

totaal onbebouwd. Hoeven werden vernield. En de inkomsten bleven achterwege. Intusschen moesten de te Brussel wonende religieuzen onderhouden worden. En, waar het geld ontbrak, moest geld tegen hoogen intrest geleend worden. Het zal dan geenszins verwonderen wanneer, ook in de abdij van Grimbergen, het allerslaatste middel wordt gebruikt: de herhaalde verkoop van abdijgoederen. Een eerste verkoop, tot een waarde van 6000 gld. gebeurde in 1580 <sup>35)</sup>. Het volgende jaar werd opnieuw een verkoop, en tot niet minder dan 12.000 gld., toegestaan <sup>36)</sup>. En ook later, toen de tijden stilaan kalmer werden, moest nog herhaald tot verkoop van abdijgoederen worden overgegaan <sup>37)</sup>.

Intusschen had ook van Oyenbrugge gaan inzien dat de rebelsche partij, althans voor haar katholieke aanhangers, een onmogelijke partij was geworden. En — was het berekening? Was het moeheid? — nog vóór de inname van Brussel door de spaansche troepen van Parma verliet hij de rebelsche stad en ging, met een paar religieuzen, te Vilvoorde wonen <sup>38)</sup>.

En niet zoodra was de toestand gunstig of hij beijverde er zich

---

35) *Gedaen tot Brussele in onse herberghe*. Het konvent van Grimbergen besluit goederen te verkoopen tot een waarde van 6000 gld. Onderteeekend door Ant. v. Oyenbrugge, abt; Corn. Outers, prior; Car. Reant, supprior. Oorspronkelijk stuk: AAG, III, fasc. 9.

36) *Ghegheven in onser stadt van Antwerpen dry... Julio int jaer ons heeren duysent vyfhondert eenentachtig*. Koning Philips (I), op rekwest van den eerwerdighen... *Prelaet ende anderen religieusen des goidtshuys van Grimberghen*, die na verworven consent van hunne overheyte vander oerdene willen goederen tot een waarde van 12.000 gld. verkoopen, geeft hun daartoe de toelating. Oorspronkelijke akt op perkament, erg gehavend. Bewaard: AAG, IV, fasc. 20. — Te noteeren dat de "overheid der orde" hier was Prelaat Greve van Sint-Michiels zelf een rebel.

37) Interessant zijn in dit opzicht enkele brieven van van Oyenbrugge geschreven aan den visitator, prelaat van Vlierden van Park. In een brief van 3 Juni 1586 (bewaard AAP, XVI, Grim., 2) wordt dringend toelating geëischt om goederen te verkoopen. Anders zullen ze *genootsaecht syn ons convent van aermoeden te scheyden ende van melcanderen te separeren*. Over dezelfde zaken handelen nog brieven van 1586, 1590 en 1591, bewaard: AAP, XII, I, nrs. 104, 113, 119; XVI, I, Grim., 3.

38) Vlierden aan Despruets, 27 December 1584: *Monasterio Grimbergensi prefuit jam quinquennio ex commendatione Principis Orangie D. Anthonius Oyenbrugge. Verum an idem sit futurus S. Maiestati gratus ignoro. Moratur is Vilvoorde cum uno atque altero religioso, reliquis conventualibus manentibus Bruxelle, Regie Maiestati adhuc inimica civitate*. AAP, Reg. Varie Epistole Fr. Vlierden, fol. 70.

om zijn abtelijke benoeming te laten regulariseeren: én bij den koning, van wie de definitieve benoeming moest komen; én bij de geestelijke overheid — in casu, de gevolmachtigde vikaris van den abt-generaal —, van wie moest opheffing worden toegestaan der kerkelijke censuren <sup>39)</sup>.

Alles liep vlot van stapel. Op 28 September 1585 kwam de koninklijke benoeming <sup>40)</sup>. Op 2 December die van den abt-generaal <sup>41)</sup>. En op 12 Januari 1586 volgde de abtelijke wijding, door aartsbisschop Hauchin van Mechelen toegediend te Brussel, in het klooster Onze-Lieve-Vrouw "Roos van Jericho", waar Anna van Oyenbrugge religieuze was <sup>42)</sup>.

Van toen af werkte de prelaat met frisschen moed aan een mogelijke heropleving van zijn materieel zwaar geteisterde abdij. Prelaat Vlierden, anders een streng visitorator, had in deze over hem allen lof <sup>43)</sup>.

Maar moed alleen kon weinig baten tegen een toestand die door volharding moest overwonnen worden. En, hoezeer van Oyenbrugge zich beijverde, nooit herbeleefde hij den voorspoed welken al te lange en noodlottige oneenigheden voor lang hadden vernietigd. En, toen hij in Februari 1594 aan een beroerte <sup>44)</sup> overleed,

39) Vlierden aan abt en convent van Grimbergen, 21 Maart 1585. AAP, *ibid.*, fol. 74-75.

40) Gegeven in onser stadt van Antwerpen den xxviiijsten dach van September int jaer ons Heeren duysent vyffhondert ende vyfentaechentich van onsen reycken te weten van Spaignien, Cecillien het dertichste ende van Naples tweendertichste. Oorspronkelijke akt op perkament, met groot (gedeeltelijk afgebrokkeld) ruiterszegel van den koning in rood was. Bewaard: AAG, IV, fasc. 20.

41) *Datum Premonstrati secunda Decembris sub sigillo et syngrapha nostris et nostri Secretarij anno Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.* Oorspronkelijk stuk, met eigenhandig handteeken van den generaal en van secretaris Gavette. Perkament. Zegel verloren. Bewaard: AAG, IV, fasc. 20.

42) *Datum et actum Bruxelle anno domini millesimo quingentesimo octuagesimo sexto dominica prima post festum Epiphanie que fuit duodecima mensis Januarij.* Oorspronkelijk stuk op perkament, getransfixeerd met Despruets' goedkeuring van 2 Dec. 1585. Bewaard: AAG, IV, fasc. 20.

43) Vlierden aan Despruets, Maart 1586: *Monasterium Grimbergense ex media parte ab hostibus exustum fuit; et dum illud visitare conventus adhuc Bruxellis residebat. Iam vero ad ipsum monasterium migravit et variis laboribus ac agricultura conantur quantum possunt ex malis suis emergere. Verum sic omnia obruta sunt monasterii bona ut hoc ipsum sit eis difficile.* AAP, *Varie Epistole Fr. Vlierden*, fol. 84 r°.

44) *Obijt morbo apoplexiae.* AAG, II, fasc. 28bis, fol. 71.

liet hij een toestand vol zorgen na aan zijn opvolger : de vaardige, flinke en werkzame prelaat Philips van Raubergen.

Averbode.

Emiel VALVEKENS, O. Praem.

# BIJLAGE I.

Verslag der Commissarissen.

9 Mei 1577.

Monseigneur,

Suivant l'ordonnance de Messieurs du conseil d'estat du xxiiije d'Avril dernier, nous sommes transportez en l'abaye de Grimberge le penultiesme d'icelluy mois. Et le lendemain après le messe du saint Esprit solennellement chantée, avons fait rassembler tous les religieulx dudict couvent ; et leur aiant faict lecture de nostre commission et charge, et apres quelque sommiere remonstrance a eulx faite de bien et deuement s'acquicter en conscience touchant la nomination et election de quelques ungs d'entre eulx pour estre promeu à la dignité presentement vacante par le trespas de feu Damp Gerard de Campenhout, avons diligemment ouy et examiné tous et chascun desdicts religieulx sur les vie, conversation et conduite d'iceulx, et qui d'entre eulx seroit a ce le plus ydoine; qualiffié et capable, mectans les depositions de chascuns par escript comme par l'information cy joincte se peult veoir. Suivant laquelle trouvons que de xxvij religieulx quavons ouy et examiné, les quinze ont denomme en premier lieu frere Cornille Outers, prieur dudict couvent, eage de plus de xxxvj ans, oultre cinq aultres quy lont choisy pour le deuxiesme et ung pour le troisesme. Apres trouvons aussi par ladicte information que frere Paul Quesnelius, prevost dudict couvent, eage de lxj ans ou environ, et frere Philippe de Roubergen eage de xxxiiij ans sont en voix quasi egaulx, aiant chascun d'eulx quatre qui les mectent au premier lieu les advancans devant tous comme les plus idoines et qualiffiez, et dix aultres desdicts religieulx ont esleu ledict frere Paul pour le deuxiesme et deux pour le iij ; et ledict frere Philippe en a quatre quy le choisissent pour lu deuxiesme et huict pour le iije. Oultre les trois susdicts trouvons encoires que frere Anthoine de Oyenbrugge, proviseur dudict lieu, eaige d'environ xliij ans, est aussi raisonnablement pourveu de voix desdicts religieulx, assavoir de trois quy lont nomme en premier lieu, six au second et trois au tiers <sup>1)</sup>. Lesquelz quatre religieulx trouvons estre de si bonne

1) De commissarissen hebben niet goed nageteld .1° van Oyenbrugge haalde,

entiere religieuse vie et conduite et tellement qualiffiez que chascun d'eulx seroit ydoine et capable de semblable dignité. Neantmoins satisfaisant à l'ordonnance de mesdicts seigneurs du conseil d'estat, donnant nostre advis nous semble en pure et vraye conscience sans port faveur ou dissimulation quelconque (a correction toutefois) que le plus idoine seroit frere Cornille Outers, tant pour sa bonne, sobre, exemplaire et pacifique vie, que pour le scavoir, bon esprit et aultres vertuz et qualitez lesquelz en luy reluisent, comme plus amplement appert par ladicte information. Toutefois si pour quelque considération il ne pleut a vostre Alteze de l'avancer a ladicte prelature, il nous semble a correction susdicte que l'on devroit choisir quelquun desdicts aultres trois, lesquelz nous tenons pour si souffisans et en toute vertu si bien quallifiez que bonnement ne scaurions juger qui d'entre eulx soit le plus digne ou quy mérite mieulx ledict avancement : estant ledict frere Paul de plusieurs desdicts religieulx fort recommandé tant pour sa bonne et honneste vie que pour estre ung tres bon et proffitable mesnagier, et que devroit fort bien en ce temps present audict couvent, combien qu'il soit d'assez anchien eage veu que avec ce il est de bonne et forte complexion. Semblablement ledict frere Anthoine d'Oyenbrugghe, pour estre debonnaire dévot et entre ses confreres aimable et pacifique, joint qu'il est de bonne noble maison, dont les predecesseurs et parens et aussi presentement ses freres, mesmement le drossart de Grimberge, ont fait et font journellement envers plusieurs services et amities audict couvent, merite aussi tout avancement. Pareillement Philippe de Rouwberghen, nonobstant son jeusne eage et pour estre personnaige de grand espoir, doct, bien parlant et donc de singulieres graces et vertuz, merite aultant que nul aultre. De

---

niet 6, maar 7 tweede stemmen, e.w. van Willem van Migrode, Pieter van der Linden, Jan Govaerts, Jaspas a Platea, Jacob de Costere, Gielis Stevens en Jaspas van der Schueren. — 2° Quesnel haalde, niet 10, doch slechts 9 tweede stemmen, e.w. van Karel Reant, Simon Voo, Pieter de Jonge, Jacob Dux, Antoon Sterck, Laureys Coppas, Antoon Stroobants, Hendrik de la Forge en Godevaert Havrech. — 3° En Quesnel haalde verder, niet 2, doch 4 derde stemmen, e.w. van Pieter van der Linden, Laureys van Beneden, Jacob de Costere en Geeraert de Bock. — De volledige uitslag der verkiezing was als volgt: Outers haalde 15 eerste, 5 tweede en 1 derde stem; Quesnel 4 eerste, 9 tweede en 4 derde; van Raubergen 4 eerste, 4 tweede en 8 derde; van Oyenbrugge 3 eerste, 7 tweede en 3 derde; Vinck 2 derde; Reant 1 tweede en 1 derde; Coppas 1 derde. — Werden uitgebracht: 27 eerste stemmen, 27 tweede en 25 derde: twee religieuzen, Jaspas a Platea en Antoon Stroobant verklaarden slechts twee geschikte kandidaten te kennen.

sorte que l'on ne peult (ce nous semble) prenant quelcun des susdicts, synon trebien choisir pour le service de Dieu et prouffict dudict convent. Nous arrestans ce néantmoins à la personne dudict frere Cornille Outers, comme le plus idoïne et qualiffié de tous. Et remectant le tout à la trespourveue discretion et plaisir de Vostre Alteze, nous nous recommandons treshumblement à la bonne grace d'icelle.

De l'abaye de Grimberge, le ix<sup>e</sup> de may 1577.

De Vostre Alteze treshumbles et  
obeissans serviteurs,

f. Guilielmus sGreven

abdt tot Sinte Michiels.

N. Damant.

Orginineel. 2 folia. Met opgeplakt zegel van Greve ARB, Papiers d'état et de l'audience, reg. 907, fol. 302. Een kopij, gewaarmerkt door Weellemans, in Reg. IV der Doleantiën, Rijksarchief 's Hertogenbosch, bl. 60-62.

\*\*\*

## BIJLAGE II.

Vertoogschrift bij de Staten-Generaal.

Juni-November 1577.

Raisons qui pourront et debvront mouvoir nos Seigneurs les Estatz de pourveoir Sire Anthoine d'Oyenbrugge, pour le présent proviseur de l'abbaye de Grimberghes, a la Prelature de ladicte abbaye.

Premierement que ledict Oyenbrugge eaige pour le present environ de quarante cinq ans, durant les xxvj ou xxvij ans que s'est mis audict monastère a tousiours sy bien et paysiblement vescu avecques ses superieurs et confreres et faict son devoir en la vocation ou que de nostre Seigneur estoit appelle que on ne scauroit graces a Dieu noter de quelcque acte reprochable ou blasmer de quelcque mauvaise vie ou conversation, comme a tous ses confreres et a chascun de sa cognoissance est notoir.

De sorte que les abbez de la dicte abbaye, ses superieurs, considerans sa bonne vie, qualite et conduite ont passe xvij ans constitue et tousiours continue aux offices dudict cloistre : l'ayant premierement constitue a l'office de firmerie meester, qui at la charge et soing des malades et recoit les biens a ce appartenant. Ce que at deservy environ ung an.

De la fust de son prelat esleu a estre superieur dudict couvent ; de quoy s'est acquité l'espace de environ deux ans. Et au bout desdictes annees fust faict prieur dudict cloistre. Ce quil at deservy continuellement environ six ans et jusques a ce que l'abbe lors trespassa.

Et lors fust denomme dudict couvent pour ung des trois que d'eulx estoient esligez et présentez a sa Maïesté au gouvernement de ladicte prelature ; et sans son jeune eaige estoit apparent des lors d'avoir esté commis a ladicte prelature.

Quoy considerant, le prelat dernier deffunct, qui lors par sa Maïesté de ladicte prelature fust pourveu, l'appella au gouvernement des biens temporelz de ladicte prelature avecques luy et le fist proviseur dudict cloistre.

En quoy l'espace de neuff ans s'est sy vertueusement conduit et gouverné que at donne tousiours bon contentement a son prelat, sans se avoir oublie ou abuse de la liberte qu'il avoit d'alfer par tout que bon luy sembloit et hanter et converser avecques le monde.

De sorte que astheure pour la seconde fois est ung des desnommez esluz et presentez a sa Maïesté pour deservir ladicte prelature.

A quoy fault adioustier qu'il est gentilhomme yssu des vertueux et nobles parens quy ont faict tousiours bons devoirs vers sa Maïesté et la patrie, et particulièrement beaucoup des bons offices et plaisirs a ladicte abbaye, et est ledict cloistre augmente des beaucoup des beaux biens qui procedent de la liberalite de ses predecesseurs et parens ; comme encoires pour le present le frere dudict Oyenbrugge que est drossart au pays de Grimberges s'est tousiours employé en toutes ces troubles passees a la protection de ladicte abbaye, dont en ent receu beaucoup de bons fruitz.

Comme aussy at eu ung aultre frere quy s'estant mis en service de la patrie et estant capitaine desoubz le regiment de Monseigneur de Beerssele at valeureusement en combactant contre les ennemis de ladicte patrie et de Messieurs les Estatz, pour eulx espandu son sang et mort au lict en Anvers passe environ ung an.

Lesquelles raisons considerantz, l'Excellence de Monsieur le Prince d'Orenghes, qui est fondateur dudict cloistre comme seigneur de Grimberges, at prie a Messieurs les Estatz qu'ilz vouldroient en ce le complaire et gratifier de vouloir pourveoir ledict Oyenbrugge de ladicte prelature gisant en son pays et desoubz la jurisdiction, comme par diverses lettres a ceste occasion de son Excellence envoyees a mesdicts seigneurs se peult cognoitre.

Il est aussy a considerer que ledict Oyenbrugge at experience non seulement aux gouvernemens spirituelz mais des biens temporelz dudict cloistre et choses pratiques par l'espace de neuff ans qu'il s'est employe a la visitation et gouvernement de tous les biens dudict cloistre.

Comme aussy est que ledict Oyenbrugge entend et s'en ayde de la langue franchoyse, le quelle pour le present est fort duysable aux prelatz qui journellement sont non seulement aux affaires de leur cloistre mais des choses de la patrie.

Il est aussy a considerer que par la noblesse non seulement ledict cloistre mais quasi toutes abbayes sont fondees et establiz et fault que se maintiennent par icelles principalement en ce temps tant divers et trouble, et pour ce ne debvroient icelle vilipender et par tous moyens chercher de les casser hors le gouvernement de leurs cloistres quand l'occasion s'offre, comme beaucoup moisnes mal entenduz et sans fondement practiquent de point admettre quelques gentilzhommes a leurs prelatures ; comme le mesme est advenu avec Oyenbrugge duquel aucuns de ses confreres de luy sont alienez et sa laissez par aucuns persuader de luy point donner leur voix pour ce qu'il est gentilhomme et que par la noblesse et ses parens ledict cloistre auroit trop de visite et despense comme a Messieurs les commissaires desputez a l'audition des voix peult estre recogneu et assez notoir.

Et ne sa pourroit ceste peur malfondée et tendante a particuliere avarice confirmer en ces pays par quelques exemples ou que gentilzhommes estans commis aux prelatures ont mis en debtes leurs abbayes, mais bien le contraire, comme de derniere memoire est tout notoir que l'abbaye de saint Bernard estant gouvernee par ung gentilhomme vander Meren, prelat dernier desfunct, s'est mis bien en avant et este dexterement gouvernée ; comme aussy on at veu aux abbayes de Percq St.Gertrud et aultres qui par gentilzhommes se sont sagement et bien gouvernez.

Et sur cest espoir et raisons susdictes est a esperer et feront bien lesdicts Estatz que plus que par la voye du saint Esprit ledict Oyenbrugge at este ung des desnommez par deux fois au gouvernement de ladicte prelature, et que de ce ne reste que l'office de mes seigneurs les Estatz quy au nom de sa Maiesté deputent ung desdictz denommez le plus apparent et qualiffie tant au gouvernement de temporel que spirituel, en ce proferer ledict Oyenbrugge devant les aultres quy ne sont a égaler a luy tant de leaige compétente que de deservice de tous offices du cloistre ny

experience des choses practiques et langaiges propices ny de telle qualité et condition, non obstant que paravanture aulcun d'eulx pourroit surmonter ledict Oyenbrugge en voix de leurs confreres, qui par ung respect mal fondé et contre raison se sont par aulcuns laissez persuader de exclore ung gentilhomme. Tant plus que ceci depend de l'autorité et volonté de mesdicts seigneurs, qui en ce ne sont obligez densuyvre la pluralité des voix, comme par exemple de beaucoup des prelatz contre la pluralité de voix crees se peult cognoistre ; ains plustost doivent ensuyvre la raison plus apparente et peuvent complaire en ce mondict Seigneur le Prince d'Orenge quoy au mesme lieu est seigneur temporel, et aultres seigneurs qui ont recommande ledict Oyenbrugge.

Kopij XVI eeuw, gewaarmerkt door Weellemans. Niet gedateerd. Staat in het register tusschen een akt van 10 April en een van 9 Mei 1577.  
Rijksarchief 's Hertogenbosch, Register der Doleantiën IV, fol. 57-60.